

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Кафедра журналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ ____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інформаційна політика воєнного часу

Спеціальність «Журналістика»

Факультет філології

Робоча програма «Інформаційна політика воєнного часу» для студентів спеціальності «Журналістика», 12 с.

Розробник:

Шлемкевич Тетяна Вікторівна, кандидат політичних наук, асистент кафедри журналістики

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики

Протокол від “31”серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри:

_____ (проф. Холод О.М.)

“31”серпня 2022 р.

Схвалено методичною радою факультету філології.

Протокол від “ 7 ” вересня 2022 р. № 1

“ 7 ” вересня 2022 р.

Голова _____ (доц. Мартинець А.М.)

Декан факультету філології

_____ (проф. Голод Р.Б.)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3.0	Освітня програма «Журналістика» Спеціальності «Журналістика»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	____-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90	Освітній рівень: бакалавр	1-й	____-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		Лекції	
		12 год.	__ год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
	60 год.	__ год.	
		Індивідуальні завдання: __ год.	
		Вид контролю: Екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

для заочної форми навчання – немає

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. *Мета* курсу полягає у вивченні загроз в інформаційній сфері зумовлених військовою ситуацією в країні та комплексна інтерпретація сучасних інформаційних технологій, які можуть використовуватися як зброя. Вивчення дисципліни сприяє підвищенню політичної культури свідомості, формування широкого кругозору з безпекових питань.

Завдання. Ознайомлення студентів з предметом інформаційних воєн, особливістю інформаційних операцій, інтервенцій; формування уявлення про структуру інформаційного простору, виокремлення інформаційних воєн як технологічного засобу в політичних, культурних, релігійних та ін. протистояннях; дослідження моделей побудов інформаційних операцій, формування критично способу мислення у студентів.

Дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**.

Загальні компетентності:

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності спеціальності:

- СК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;
- СК 02. Здатність формувати інформаційний контент;
- СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності
- СК 07. Здатність застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

- ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.
- ПР 09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

- ПР 18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.
- ПР 19. застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Принципи інформаційної політики. Поняття «інформаційна політика». Сучасні підходи до інформаційної політики. Стратегії інформаційної політики.

Тема 2. Колоніальні і постколоніальні інформаційні процеси. Інформаційні інтервенції. Внутрішні та зовнішні інформаційні інтервенції. Як інформаційні і віртуальні потоки формують соціосистеми.

Тема 3. Інформаційна політика та новітні медіа .

Нові медіа як засіб міжнародних інформаційних інтервенцій. Мікротаргетинг як інструментарій сучасних виборчих технологій. Використання інформаційних технологій при підготовці мітингів, протестів та революцій.

Змістовий модуль 2

Тема 4. Тенденції та напрямки інформаційних воєн. Інформаційно-комунікативні процеси в сучасних суспільствах. Агенти впливу і тексти впливу. Особливості захоплення і захисту інформаційного і віртуального просторів. Інформаційна війна як інтелектуальна війна. Смыслові війни в глобальному контексті XXI століття.

Тема 5. Інформаційні війни в Інтернет просторі. Інфовійни в кіберпросторі. Інформаційний інструментарій “промивання мозку”. Невидимі інформаційні впливи. Смыслові війни в сучасному світі. Конструювання нових смислів для війни.

Тема 6. Інформаційні війни сьогодення. Три моделі побудови інформаційних операцій. Інформаційна війна 2013-2021 рр. Зміна траєкторії інформаційних кампаній в російсько-українському протистоянні 2022р. Робота з масовою аудиторією як ознака інформаційної війни. Помилки інформаційної політики в період російсько-українського конфлікту.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма
	у тому числі	у тому числі

	усь го	л	п	ко нт р.	і н д	с. р.	усьог о	л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Принципи інформаційної політики. Поняття «інформаційна політика». Сучасні підходи до інформаційної політики. Стратегії інформаційної політики.		2	2			10						
Тема 2. Колоніальні і постколоніальні інформаційні процеси. Інформаційні інтервенції. Внутрішні та зовнішні інформаційні інтервенції. Як інформаційні і віртуальні потоки формують соціосистеми.		2	2			10						
Тема 3. Інформаційна політика та новітні медіа . Нові медіа як засіб міжнародних інформаційних інтервенцій. Мікротаргетинг як інструментарій сучасних виборчих технологій. Використання інформаційних технологій при		2	4			10						

підготовці мітингів, протестів та революцій.												
Змістовий модуль 2.												
Тема 4. Тенденції та напрямки інформаційних воєн. Інформаційно-комунікативні процеси в сучасних суспільствах. Агенти впливу і тексти впливу. Особливості захоплення і захисту інформаційного і віртуального просторів. Інформаційна війна як інтелектуальна війна. Семантичні війни в глобальному контексті XXI століття.		2	2			10						
Тема 5. Інформаційні війни в Інтернет просторі. Інфовійни в кіберпросторі. Інформаційний інструментарій “промивання мозку”. Невидимі інформаційні впливи. Семантичні війни в сучасному світі. Конструювання нових семантик для війни.		2	4			10						
Тема 6. Інформаційні війни сьогодення. Три моделі побудови інформаційних		2	4			10						

операцій. Інформаційна війна 2013-2021 рр. Зміна траєкторії інформаційних кампаній в російсько- українському протистоянні 2022р. Робота з масовою аудиторією як ознака інформаційної війни. Помилки інформаційної політики в період російсько- українського конфлікту.												
Усього годин		12	18			60						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Принципи інформаційної політики.	2
2	Тема 2. Колоніальні і постколоніальні інформаційні процеси.	2
3	Тема 3. Інформаційна політика та новітні медіа .	4
4	Тема 4. Тенденції та напрямки інформаційних воєн.	2
5	Тема 5 Інформаційні війни в Інтернет просторі.	4
6	Тема 6. Інформаційні війни сьогодення	4
	Разом	18

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Базові принципи інформаційної політики. Сучасні підходи до інформаційної політики	10
2.	Інформаційні інтервенції	10
3.	Інформаційний простір	10
4.	Політичні та інформаційні кампанії	10

5.	Смислові та інформаційні війни	10
6.	Сучасні інформаційні війни	10
	Разом	60

Індивідуальні завдання

1. Індивідуальні завдання (підготовка презентацій) із використанням теоретичного матеріалу, представленого протягом всього лекційного курсу.
2. Проаналізувати інфомедійне поле за певний період (січень, лютий...) року. Визначити основні наративи, способи маніпуляції та дезінформації. Дати оцінку методам протидії та попередження .
(На вибір студента)

Методи навчання

Словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація; практичні – практична робота, самостійна робота, індивідуальні завдання.

Методи контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді контрольних робіт чи тестувань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума		
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Інд. завд.	Екз .	
T1	T 2	T3	T4	T5	T6	CP	KP			
5	5	5	5	5	5	5	5	10	50	100

T – теми практичних занять;

CP – самостійна робота;

KP – контрольна робота

Методичне забезпечення

- 1.Опорні конспекти практичних занять.
- 2.Нормативні документи.

3.Ілюстративний матеріал.

Приклад екзаменаційного білету

1. Інформаційна війна як інтелектуальна війна
2. Невидимі інформаційні впливи
3. Проаналізуйте наведений текст на предмет наявності : фейків, джинси, дезінформації та маніпуляцій.

Перелік тем на екзамен

1. Принципи інформаційної політики.
2. Поняття «інформаційна політика».
3. Сучасні підходи до інформаційної політики. Стратегії інформаційної політики.
4. Колоніальні і постколоніальні інформаційні процеси.
5. Інформаційні інтервенції.
6. Внутрішні та зовнішні інформаційні інтервенції. Як інформаційні і віртуальні потоки формують соціосистеми.
7. Інформаційна політика та новітні медіа .
8. Нові медіа як засіб міжнародних інформаційних інтервенцій.
9. Мікротаргетинг як інструментарій сучасних виборчих технологій.
10. Використання інформаційних технологій при підготовці мітингів, протестів та революцій.
11. Тенденції та напрямки інформаційних воєн.
12. Інформаційно-комунікативні процеси в сучасних суспільствах.
13. Агенти впливу і тексти впливу.
14. Особливості захоплення і захисту інформаційного і віртуального просторів.
15. Інформаційна війна як інтелектуальна війна.
16. Сміслові війни в глобальному контексті ХХІ століття.
17. Інформаційні війни в Інтернет просторі.
18. Інфовійни в кіберпросторі. Інформаційний інструментарій “промивання мозку”.
19. Невидимі інформаційні впливи. Сміслові війни в сучасному світі.
20. Конструювання нових смислів для війни.
21. Інформаційні війни сьогодення.

22. Три моделі побудови інформаційних операцій. Інформаційна війна 2013-2021 рр.
23. Зміна траєкторії інформаційних кампаній в російсько-українському протистоянні 2022р.
24. Робота з масовою аудиторією як ознака інформаційної війни. Помилки інформаційної політики в період російсько-українського конфлікту.
25. Інформаційний інструментарій “промивання мозку”.
26. Невидимі інформаційні впливи. Смыслові війни в сучасному світі.
27. Конструювання нових смислів для війни.

Рекомендована література

1.

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, Комп'ютери
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Найдьонова Л.А. (2022) <i>Медіапсихологія воєнного часу: Електронний підручник</i>. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 344 с. http://mediaosvita.org.ua/book/mediapsychology-of-war-time/ 2. Кіберсоціалізація в умовах інформаційної війни / Матеріали III науково-практичного семінару (м. Київ, 13 травня 2019 р.) ; [за ред. Н.Л. Дятел]. – [Електронний ресурс]. – 2019. – режим доступу: http://mediaosvita.org.ua/book/iimizhinstytuts...matsijnoyi-vijny/ 3. Журналістика-2022: безпека, стійкість, етика - https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/518148 4. Як працювати журналістам під час воєнного стану. - https://imi.org.ua/monitorings/yak-pratsyuvaty-zhurnalistam-pid-chas-voyennogo-stanu-i44357 5. Поради для журналістів у час війни. - https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/porady-dlya-zhurnalistiv-u-chas-vijny.pdf 6. Рекомендації Комісії з журналістської етики щодо інформації, яку не можна розголошувати в медіа під час воєнного стану. - https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-komisii-z-zhurnalistiskoi-etyky-shchodo-informatsii-iaku-ne-mozhna-rozgholoshuvaty-v-media-pid-chas-voiennoho-stanu/ 7. Проросійська і антизахідна конспірологія в інформаційній війні. Ключові тренди 2020-2021рр. Дослідження Інституту масової інформації та Детектор Медіа. - https://imi.org.ua/books/prorosijska-i-antyzahidna-konspirologiya-v-informatsijnij-vijni-i39620 8. Горова С. В. Проблеми організації інформаційної безпеки в національному інформаційному просторі / С. В. Горова // Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору : матеріали міжнарод. наук. конф. (Київ, 21-23 жовт. 2014 р.) / НАН України [та ін.] ; [редкол.: В. І. Попик та ін.]. - Київ, 2014. - С. 210-215. 9. Дурняк Б. В. Способи захисту інформації у засобах масової інформації / Б. В. Дурняк, І. М. Лях // Поліграфія і видавнича справа : наук.-техн. зб. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; [редкол.: Б. В. Дурняк та ін.]. - Львів, 2012. - Вип. № 2 (58). - С. 60-63. 10. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналіт. доп. / за заг. ред. А. Баровської. Київ : НІСД, 2016. 109 с. 11. Історія інформаційно-психологічного протистояння : підруч. / [Я.М.Жарков, Л.Ф.Компанцева, В.В.Остроухов В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк, Є.Д.Скулиш] ; за заг. ред. д.ю.н., проф., засл. юриста України Є.Д.Скулиша. Київ : Наук.-вид. відділ НА СБ 	

України, 2012. 212 с.

12. Кіца М. О. Матеріали ЗМІ як інструментарій інформаційної війни у воєнний час / М. О. Кіца, І. М. Мудра // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. - 2018. - № 3. - С. 46-50.
13. Колосовська І. Інформувати, бавлячи: як українські медійники впроваджують гейміфікацію. Медіакритика: веб-сайт. URL: <http://www.mediakrytyka.info/novi-tehnologii-media/informuvaty-bavlyachy-yakukrayinski-mediynyky-vprovadzhuyut-heyfikatsiyu.html>
14. Коструба, О., Мобільна журналістика: нові можливості. Європейська обсерваторія журналістики. URL: <https://ua.ejo-online.eu/2153/sfery-vysvitlennya/медіа-журналістика/мобільна-журналістика-нові-можливості>
15. Кросмедіа: контент, технології, перспективи : колективна моногр. / за заг. ред. д. н. із соц. ком. В. Е. Шевченко; Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — К. : Кафедра мультимедійних технологій і медіадизайну Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017.— 234 с.
16. Курбан О.В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. В. Курбан. – Київ: ВІКНУ, 2016. -286 с. – Режим доступу: https://mil.univ.kiev.ua/files/222_1044284240.pdf
17. Лещик, Н., Дослідження українського інформаційного медійного контенту: психолого-соціальний вимір. ScienceRise, №1, с. 42-51. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/texc_2016_1\(1\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/texc_2016_1(1)_8)
18. Лосєв І. Інформаційна неспроможність, або Чому ЗМІ випускають в ефір специфічних пацифістів, які вимагають, щоб Україна "припинила війну". / І. Лосєв // День. - 2015. - 26-27 груд. - № 237/238. - С. 26.
19. Лубкович І. М. Місце українських медій в інформаційній війні 2013-2014 рр. / І. М. Лубкович // Наукові записки Інституту журналістики : [зб. наук. пр.] / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; [редкол.: Н. М. Сидоренко (заст. голов. ред.) та ін.]. - Київ, 2014. - Т. 56 : Липень-вересень. - С. 189-194.
20. Марчук Василь, Шлемкевич Тетяна. Інформаційно-комунікаційний вимір сучасної політичної системи України: методологія та концепти дослідження./Т.В.Шлемкевич, В.В.Марчук //Політична наука :теорія, методологія, практика: монографія [за ред. Климончука В.Й.] . – Івано-Франківськ .: Прикарпат.нац.ун-т ім. Василя Стефаника :Супрун В.П.,2021.- С.53-68.
21. Мудра І. Інструменти інформаційної війни проти України в Інтернет-ЗМІ / І. Мудра, Є. Сінькова // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Журналістські науки / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львівська політехніка" ; голова ред.-вид. ради Н. І. Чухрай. -Львів, 2017. - № 883 : Журналістські науки. - С. 39-44.
22. Мудра І. Поняття "фейк" та його види у ЗМІ / І. Мудра // Теле- та радіожурналістика : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; [редкол.: В. В. Лизанчук та ін.]. - Львів, 2016. - Вип. 15. - С. 184-188.
23. Набруско В. Суспільне мовлення та виклики інформаційної доби / В. Набруско // Теле- та радіожурналістика : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; [редкол.: В. В. Лизанчук та ін.]. - Львів, 2015. - Вип. 14. - С. 69-76.
24. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни [Текст]. Вид. 2-ге, допов. Київ : Києво Могил. акад., 2016. 502 с.
25. Почепцов, Г. Виртуальные войны. Фейки [Текст]. Харьков : Фолио, 2019. 506 с.
26. Різун, В. Теорія масової комунікації. -Київ, Вид. центр «Просвіта». 2008.- 260 с.
27. Ротар Н. Мас-медійне маніпулювання та політична міфологізація Донбасу в інформаційному просторі Російської Федерації / Н. Ротар // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса ; голов. ред. О. О. Рафальський ; редкол.: Т. А. Бевз [та ін.]. - Київ, 2015. - Вип. 5/6. - С. 99-117.

28. Шевченко О. Інформаційний контент ТВ-продукту як складник соціальної відповідальності російських медіа в Україні / О. Шевченко // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; [редкол.: Є. Б. Тихомирова та ін.]. -Луцьк, 2016. - № 11(336) : Серія : Міжнародні відносини. - С. 69-73.
29. Шлемкевич Т. В. Інформаційно-комунікаційні чинники впливу на громадянське суспільство в сучасній Україні. Науковий журнал «Політикус». № 5. С. 38–43.
30. Шлемкевич Т.В. Основні тенденції політичної комунікації в умовах переформатування українського медіапростору. Науковий журнал «Політикус». № 5.
31. Шлемкевич Т.В. Інформаційні комунікації в українському медіа-просторі: вплив на суспільство. Вісник Прикарпатського університету. Політологія . №13. С. 244–248.
32. Яковченко О. Конвергентні процеси в контексті розвитку української служби «Радіо Свобода». Вісник Харківського національного університету імені В. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації». 2017. Вип. 10. С. 15 – 20.
- Додаткова**
33. Дубов Д.В. Державна інформаційна політика України в умовах гібридного миру та війни. Стратегічні пріоритети. 2016. № 3. С. 86–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2016_3_12.
34. Кабінет Міністрів України – Презентовано Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. Головна / Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/prezentovanocentr-strategichnihkomunikacij-ta-informacijnoyibezpeki> (дата звернення: 27.12.2021).
35. Косогоров О., Сірик А. Основні проблемні питання та напрями підвищення ефективності державної інформаційної політики України в умовах гібридної війни. Інформаційний вимір гібридної війни: досвід України : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ : НУОУ, 2017. С. 44–46. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/zbirn-gibr-mizhn-konf.pdf>
36. Марутян Р. Інформаційний складник гібридної війни проти України: сучасні виклики та загрози. URL: <https://matrix-info.com>.
37. Негодченко В.М. Основні напрями державної інформаційної політики в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 4.
38. Питання діяльності Міністерства інформаційної політики України : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 2. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2-2015-%D0%BF>.
39. Питання Центру протидії дезінформації : Указ Президента України № 187/2021. Урядовий кур'єр. 2021. 12 трав. № 88. С. 6.
40. Про затвердження Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2014 р. № 341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2014-%D0%BF#Text>
41. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ. / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
42. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998 № 183/98-ВР (Дата оновлення: 11.01.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-ВР>.
43. Світлична В.Ю. Інформаційна безпека: сутність та порядок реалізації. Молодий вчений. 2014. № 11. С. 97–100.
44. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В.П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ : НІСД, 2017. 496 с.
45. Сутність та головні напрями державної інформаційної політики України / Мохова Ю.Л., Луцька А.І. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018 р. № 12.

Викладач Шлемкевич Тетяна Вікторівна